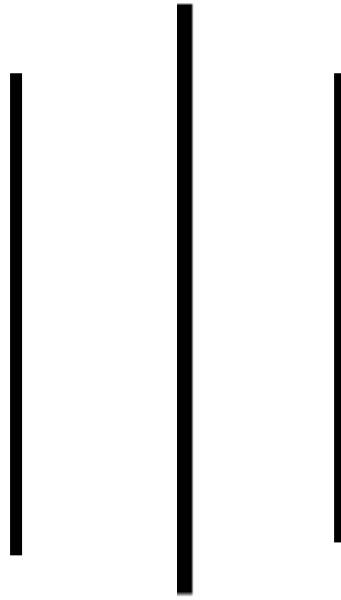

राक्सिराङ्ग गाउँपालिका

राक्सिराङ्ग गाउँपालिकाको विपद् व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४

गाउँसभाबाट स्वीकृत मिति: २०७५।०१।०७

राक्सिराङ्ग गाउँपालिका

मकवानपुर जिल्ला

३ नं. प्रदेश, नेपाल

राक्सिराङ्ग गाउँपालिकाको विपद् व्यवस्थापन कार्यविधि २०७४

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१ संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

- (१) यस कार्यविधिको नाम विपद् व्यवस्थापनकार्यविधि २०७४ रहेको छ।
- (२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुने छ।

२ परिभाषा विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा

- क ऐन भन्नाले राक्सिराङ्ग गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन २०७४ सम्झनु पर्छ।
 - ख स्थानीय तहको कार्यकारिणी अधिकार भन्नाले नेपालको संविधान २०७२को भाग १७ को धारा २१४ उपधारा(१) मा व्यावस्था भएवमोजिम यस राक्सिराङ्गगाउँकार्यपालिकामा निहित रहनेछ।
 - ग प्रमाणिकरण भन्नाले नेपालको संविधानको धारा २१४ उपधारा (५) वमोजिम गाउँकार्यपालिकाको नाममा हुने निर्णय वा आदेश रतत्सम्बन्धी अधिकारको स्थानीय कानून वमोजिम हुनेछ।
 - घ गाउँकार्यपालिका भन्नाले नेपालको संविधान २०७२ भाग १७ को धारा २१४ को उपधारा (३)वमोजिम गठित राक्सिराङ्गगाउँपालिकाको शासन व्यवस्थाकोसामान्य निर्देशन, नियन्त्रण, संचालनगर्ने अभिभारा बोकेको राक्सिराङ्गगाउँ कार्यपालिकालाई जनाउनेछ।
 - ङ गाउँ कार्यपालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, वडा अध्यक्ष,सदस्य भन्नाले नेपालको संविधान २०७२ को धारा २१५ को उपधारा(१) वमोजिमको राक्सिराङ्ग गाउँ कार्यपालिका अध्यक्ष र (२) वमोजिम गठित राक्सिराङ्ग गाउँ कार्यपालिकाको उपाध्यक्ष रराक्सिराङ्ग गाउँपालिकाका प्रत्येक वडाका वडा अध्यक्ष र उपधारा (४) वमोजिमका सदस्यहरूलाई जनाउनेछ।
 - च स्थानीय व्यवस्थापकीय अधिकार भन्नाले नेपालको संविधान २०७२ को भाग १८ को धारा २२१ को उपधारा (१) र अनुसूची ८ वमोजिम स्थानीय तहको व्यवस्थापकीय अधिकारलाईबुझाउछ।
 - छ गाउँ सभा भन्नाले नेपालको संविधान २०७२ को भाग १८ धारा २२२ उपधारा (१) अनुसार रहनेगाउँ सभालाई जनाउछ भने सोही धाराको उपधारा(२)(३)(४)(५) वमोजिमको प्रकृया द्वारा गठित गाउँ सभालाई जनाउनेछ।
 - ज संश्रित कोष भन्नाले नेपालको संविधान २०७२ को भाग १९ को धारा २२९ को उपधारा (१) वमोजिमको स्थानीय संश्रितकोषलाई बुझाउछ।
 - झ गाउँपालिकाको राजस्व र व्यय अनुमान भन्नाले नेपालको संविधान २०७२ को धारा २३०को उपधारा (१) वमोजिम गाउँपालिकाले प्रत्येक आ.व.को लागिपारित गरेको राजस्व र व्यय अनुमानलाई बुझाउछ।
- ञ विपद् भन्नाले आगलागी, भुकम्प, प्राकृतिक विपत्ति बाढीपहिरो, अतिवृष्टि,अनावृष्टि,महामारी,डढेलो, खडेरी, दुर्घटना, भु-क्षय, पहिरो आदिलाई जनाउछ।
- ट विपद् व्यवस्थापन कोष भन्नाले विपद् भएको अवस्थामा विपद् न्युनिकरण गराउन राहत उपलब्ध गराउन संकलन गरिएको कोषलाई सम्झनु पर्दछ।
 - ठ विपद् व्यवस्थापनकार्यविधि भन्नाले नेपालको संविधान २०७२ को अनुसूची ८ क्र.स. २० वमोजिम यस गाउँपालिकालाई प्राप्त अधिकारको सूचीमा उल्लेखित विपद् व्यवस्थापनको जिम्मेवारीलाई कार्यान्वयन गर्न यस राक्सिराङ्ग गाउँपालिकाद्वारा निर्माण गरिएको विपद् व्यवस्थापन कार्यविधि २०७४ लाई जनाउछ।
 - ड कार्ययोजना भन्नाले गाउँपालिकाको वार्षिक विनियोजन ऐनमा विपद् व्यवस्थापनको लागि विनियोजित बजेट कार्यविधिअनुसार कार्यान्वयन गर्न वार्षिक विपद् व्यवस्थापन कार्ययोजना बनाउने कुरालाई बुझाउछ।
 - ढ विपद् व्यवस्थापन समिति भन्नाले विपद् व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित हरपल तत्पर रहने गरी कार्य तयारी अवस्थामा रहनेउद्देश्यबाटगाउँपालिकाको अध्यक्षको अध्यक्षतामा गठन भएको समिति सम्झनु पर्दछ।
 - ण वारुण यन्त्र भन्नाले गाउँपालिकामा रहेको आगो निभाउनका लागि तयारी अवस्थामा रहेको यन्त्र वारुण यन्त्र सम्झनु पर्दछ। वारुण यन्त्र सञ्चालनका लागि छुट्टै कार्यविधि बनाइ सञ्चालन गरीनेछ।
 - त असाध्य रोग भन्नाले मुटु रोग, मृगौला रोग, क्यान्सर र अप्रत्यसित दुर्घटनामा परि अंग भंग वा दिर्घकालिन रोग लाग्नेअवस्थालाई जनाउछ।

परिच्छेद २

आगोलागी नियन्त्रण सम्बन्धमा

- १ बाक्लो वस्ती भएका स्थानहरूमा cease fire जस्ता उपकरणहरू जडानकालागी सम्बन्धित निकायमा माग गर्ने।
- २ हरेक वस्तिका घर घरमा दमकल, पानी टेकर, ट्याक्टर जाने गरी सडक निर्माण गराउने।

- ३ पानीका पोखरी संरक्षण घर नजिक बाट वग्रे सिंचाइ कुला संरक्षण चुर्लिङ्गखोलाऽ मनहरी खोलाऽ लोथरखोलाऽ जेर्खीखोलाऽकाँकडाखोलाऽ गोराङ्दीखोला लगायतका विभिन्न खोलाहरुमा जाने बाढी पहिरो ऽ सडकको निर्माण स्थलको संरक्षण गर्ने र उक्त स्थानहरुमा कुनै पनि भौतिक निर्माण हुन नदिने।
- ४ ठाउ-ठाउमा सार्वजनिक पानीका धाराहरु बनाउने संरक्षण गरी राख्ने ।
- ५ वारुण यन्त्र सञ्चालनका लागि तयारी अवस्थामा राख्ने ।
- ६ वारुण यन्त्र सञ्चालन कार्यविधि बनाइ कार्यन्वयनमा ल्याउने ।
- ७ आगोलागीबाट वच्न सजग रहन सडक नाटक पर्चापम्पलेट कार्यक्रम गर्ने ।
- ८ जंगलहरु डढेलो लाग्न नदिन समयमानै सचेत गराउने ।
- ९ विधुतीय सटका कारण बाट आगोलागी हुन नदिन विधुत प्राधिकरण \पि सि संग समन्वय गरी रोक थाम गर्ने ।
- १० नेपाल संघीय सरकार, प्रान्तीय सरकारले तोकेका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

परिच्छेद ३

भुकम्प सम्बन्धमा

- ३ - १ गाउँ क्षेत्रभित्र सुरक्षित घर निर्माणको लागि सम्बन्धित घरधनीहरुलाई जानकारी मुलक सूचना प्रवाह गर्ने ।
- २ भवन निर्माण आचार संहिता र शहरी योजना तथा भवन निर्माण मापदण्ड २०७२ प्रभावकारिताका साथकार्यान्वयनमा निरन्तरता दिने ।
- ३ आउन सक्ने भुकम्पबाट हुने जनधनको क्षतिको अवस्थामा तत्काल उद्धार गर्ने गरी सतर्क रहन सवै व्यवस्था मिलाउने ।
- ४ संघीय सरकार र प्रान्तीय सरकारले तोकेका अन्य कार्यसमेत गर्ने।

परिच्छेद ४

वाढी पहिरो नियन्त्रण सम्बन्धमा

- १ मनहरी गोराङ्गदी लोथर जेर्खी खोला र अन्य खोलाहरु नियन्त्रणका लागि सम्बन्धित निकायमा योजना माग गर्ने ।
- २ पहिरो जानसक्ने जमिनहरुको पहिचान गरी त्यस्ता जमिनहरुमा वृक्षरोपण गर्न सम्बन्धित निकायमा माग गर्ने ।
- ३ नया सडकहरु निर्माण गर्दा हुन सक्ने भुक्षय रोकथामका लागि सतर्कता अपनाउने ।
- ४ कृषकहरुलाई घासकाविरुवा, बाँस, नियालो, अम्रिसो विरुवाहरु लगाइ भुक्षय नियन्त्रणमा अभिप्रेरित गराउने ।
- ५ वन संरक्षण, वृक्षरोपण र अनुगमन कार्यमा निरन्तरता दिने ।
- ६ केन्द्रीय सरकार र प्रान्तीय सरकारबाट तोकिएका अन्य कार्य गर्ने ।
- ७ वायो इन्जिनियरिङ प्रविधि अपनाउने ।

परिच्छेद ५

असाध्यरोग एव महामारी रोग नियन्त्रण सम्बन्धमा

- ५ - १ विज्ञहरुको सहयोग लिइ सरुवा रोग तथा विभिन्न महामारी रोग उत्पन्न र फैलन सक्ने स्रोतहरुको पहिचानगरी त्यस्ता स्रोतको निर्मुल गर्ने।
- २ पशु पन्छी व्यवसायको रुपमा वस्ति नजिक पाल्न नपाइने साथै अनुमति नलिइ कुनै स्थानमा पाल्न नपाउने सुचना गर्ने ।
- ३ छाडा भुस्याहा कुरुरहरुलाई नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
- ४ प्राणघातक रोग रोकथाम गर्न जनस्वास्थ्यसंग समन्वय गरी जनचेतना मूलक कार्यक्रम चलाउने ।
- ५ सरुवा रोग, महामारी रोग फैलिएमा जनस्वास्थ्य संग समन्वय गरी रोकथामका लागि आवश्यक कार्य गर्ने ।
- ६ गाउँ सरसफाइ कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि बनाइ सञ्चालनमा निरन्तरता दिने ।
- ७ रोग नियन्त्रणमा आवश्यक औषधी आपुर्तिको व्यवस्थाका साथै रोग नियन्त्रणको खोपको व्यवस्था गर्न समन्वय गर्ने ।
- ८ असाध्य रोगहरु जस्तो क्यान्सर, मुटुको रोग, मृगौला प्रत्यारोपण गर्नपर्ने जस्ता अवस्थामा सक्दो सहयोग गर्ने ।

परिच्छेद ६

विपद् व्यवस्थापन कोष

- ६-१-१ गा.पा.मा छुट्टै एउटा विपद् व्यवस्थापन कोष रहने छ । सोही कोषका नाममावैक खाता रहनेछ
- २ स्वीकृत विपद् व्यवस्थापन वार्षिक कार्ययोजना साथै राहत सम्बन्धी खर्च यसै कोषको रकमबाट व्यहोरिने छ ।

- ३ गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन बमोजिमको खर्च गरिनेछ ।
 ४ केन्द्रीय र प्रान्तीय सरकारबाट जारी भएको ऐन नियम बमोजिम विपद् सम्बन्धी खर्च समेत गरिनेछ ।
 ६ २ १ यस कोषको रकम अन्य शीर्षकमा लागि खर्च गर्न सकिने छैन ।
 ६ ३ १ विपद् व्यवस्थापन कोषमा रहने रकम निम्न क्षेत्र वाट प्राप्त हुनेछ ।
 ६ ३ १ क गाउँपालिका विनियोजन ऐनमा विपद् व्यवस्थापन शीर्षक अन्तर्गत विनियोजित रकम।
 ख गा.पा.बाट सञ्चालन हुने वार्षिक कार्यक्रम बाट प्राप्त हुन सक्ने रकम ।
 ग सरकारी गैर सरकारी संघ सस्था चन्दादाताबाट प्राप्त अनुदान रकम ।
 घ केन्द्रीय, प्रान्तीय सरकार बाट प्राप्त सोहि शीर्षकको रकम ।
 ङ विपद् सम्बन्धी उपकरणहरु प्रयोग गर्न दिए वापत प्राप्त सहयोग रकम ।

परिच्छेद ७

राहत सम्बन्धी व्यवस्था

७ १ मानवीय क्षती

- ७ १ १ सामान्य भन्नाले सामान्य घाउ चोटपटक लागेको अवस्थालाई मानिने छ ।
 २ विशेष भन्नाले अपाङ्ग हुन सक्ने अवस्था हुने गरी विशेष घाउ चोटपटक लागेको अवस्थालाई मानिने छ ।
 ३ असामान्य भन्नाले मृत्यु भएको वा मृत्यु नभएपनि जीवन भर अर्काको साहारामा वस्तुपर्ने असामान्य अवस्थालाई मानिने छ ।

७ २ भौतिक क्षती

- ७ २ १ सामान्य भन्नाले भौतिक संरचना तथा मालसामानमा सामान्य क्षतीलाई मानिने छ ।
 २ विशेष भन्नाले क्षती भएको भौतिक संरचना तथा मालसामानलाई मर्मत वा पून स्थापित गर्न सकिने खालको अवस्थालाई मानिने छ ।
 ३ असामान्य भन्नाले भौतिक संरचना तथा मालसामानको अस्तित्वनै नरहने अवस्थालाई मानिनेछ ।

७ ३ राहत

- ७ ३ १ राक्सिराङ्ग गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कुनै पनि विपद् परेमा त्यस्तो विपद्बाट राहत महसुस गराउनको लागी निवेदन दिएमातत्काल समस्यको समाधान गर्न लागिगाउँवासीलाई आफ्नो स्थानीय सरकारको उपस्थितिको महसुस हुने गरी विपद् व्यवस्थापनकोषबाट खर्च हुने गरी राहत सहयोग स्वरुप देहाय बमोजिमको रकमउपलब्ध गराईनेछ ।

७ ३ २ राहत वितरण

क्र स	विवरण	राक्सिराङ्गको लागि प्रस्ताव	कैफियत
१	भौतिकसंरचनामा एक लाखसम्मको सामान्य क्षतीभएकोमा। प्रति घर।मानिस बसोबास गरेको गोठ	रु.१०००। सम्म अवस्था हेरी २ वण्डलसम्म जस्ता पाता ।	प्रहरी मुचुल्का र वडाको सिफारिस
२	भौतिकसंरचनामा एकलाख एक देखी दुईलाखसम्मको सामान्य क्षतीभएकोमा। प्रति घर। मानिस बसोबास गरेको गोठ	रु.२०००।सम्म अवस्था हेरी २ वण्डलसम्म जस्ता पाता ।	प्रहरी मुचुल्का र वडाको सिफारिस
३	विशेष मानवीय क्षति वाभौतिकसंरचनामा दुईलाख एक देखी ५ लाख सम्मको विशेष क्षती भएकोमा । प्रति घर। मानिस बसोबास गरेको गोठ	रु.३०००। सम्म अवस्था हेरी २ वण्डलसम्म जस्ता पाता ।	प्रहरी मुचुल्का र वडाको सिफारिस
४	विशेष मानवीय क्षती वा भौतिक संरचना पाँचलाख एक देखी १० लाख सम्मको विशेष क्षती भएकोमा । प्रति व्यक्ति/ घर	रु. ४०००। सम्म अवस्था हेरी २ वण्डलसम्म जस्ता पाता ।	प्रहरी मुचुल्का र वडाको सिफारिस
५	विशेष मानवीय क्षति वा १५ लाख एक देखी २० लाख सम्मको असामान्यक्षतीभएकोमा । प्रति व्यक्ति/ घर	रु.७०००। सम्म अवस्था हेरी २ वण्डलसम्म जस्ता पाता ।	विशेषज्ञको सिफारिश,प्रहरी मुचुल्का र वडाको सिफारिस
६	असामान्य मानवीय क्षति र भौतिकसंरचनामा २५ लाख भन्दा माथिको असामान्यक्षतीभएकोमा, प्रति व्यक्ति/ घर	रु.१०,०००। सम्म अवस्था हेरी २ वण्डलसम्म जस्ता पाता ।	प्रहरी मुचुल्का र वडाको सिफारिस

उपरोक्तानुसार मानीवय क्षतिमा नगद रकम प्रदान गर्ने र भौतिक संरचनाको क्षतिमा २ वण्डल जस्ता प्रदान गर्ने ।

क. विपद्का कारण पशु चौपायको मृत्यु भएमा राज्यका अन्य निकायबाट राहत प्राप्त हुने अवस्था बाहेकमा भेडाबाख्रा भए- ७००।, गाइगोरू भए १५००। र राँगा भैसी भए २०००। सम्म अवस्था हेरी राहत प्रदान गर्न सकिनेछ । तर पशु चौपायको हकमा राज्यका कुनै निकायबाटयस वापतको राहत पाउने भए गाउँपालिकाबाट राहत प्रदान गरिने छैन । सोका लागि प्रहरी मुचुल्का र वडाको सिफारिश अनिवार्य हुनु पर्नेछ ।

नोट: उपरोक्तानुसारको राहत प्रदान गर्दा गाउँपालिकाको वडा केन्द्र वा गाउँपालिकाको केन्द्र मध्ये एक स्थानबाट मात्र प्रदान गरिनेछ ।

परिच्छेद ८

८.१ गाउँपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति

देहाय बमोजिमको गाउँपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति गठन हुनेछ ।

क संयोजक	गाउँपालिकाको अध्यक्ष
ख सदस्य	संयोजक वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति
ग सदस्य सचिव	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

समितिले निम्न पदाधिकारीहरूलाई आमन्त्रित सदस्य रूपमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

विषय विशेषज्ञ

सम्बन्धित सुरक्षा निकायको प्रमुख

सरकारी, निजी, गैसस, उद्योगवाणिज्य संघ, गाउँपालिकास्थित रेडक्रस प्रमुख एवं प्रतिनिधीहरू

समय परिस्थिति अनुसार अन्य सम्बन्धित व्यक्तिहरू।

विषय विशेषज्ञ

१. विषय विशेषज्ञ भन्नाले सम्बन्धित रोगसँग सम्बन्धित डाक्टर भन्ने जनाउछ ।

८.२ समितिको कार्यक्षेत्र

८.२.१ विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि सम्पूर्ण कार्यहरू गर्न सक्ने छ ।

२ गाउँपालिकामा एउटा Ware house को व्यवस्था गरी आपतकालीन सामग्री स्टक राख्न सक्ने छ ।

३ यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएको विपद् सम्बन्धित विषयमा समितिको निर्णय बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद ९

खारेजी र बचाउ

९.१ यो कार्यविधि नेपाल संघीय सरकार, प्रान्तीय सरकारबाट लागु हुने ऐन नियमसंग वाझिएका वुदाहरुवाझिएको हदसम्म स्वत अमान्य हुनेछ । संघीय सरकार र प्रान्तीय सरकारबाट लागु भएका ऐन नियम समेत लागु हुनेछन् ।

प्रमाणित गर्ने